

15 ianuarie 2025 – Ziua Culturii Naționale și lansarea Anului Mihai Eminescu*

Ion Tighineanu**

Membru de onoare al Academiei Române

Onorați oaspeți,

Ziua de astăzi, 15 ianuarie 2025, are o însemnătate dublă: în primul rând, sărbătorim împreună Ziua Culturii Naționale, și, în al doilea rând, în cadrul acestei ședințe festive lansăm Anul Mihai Eminescu în contextul împlinirii a 175 de ani de la nașterea Luceafărului Poeziei românești. Ideea de a declara 2025 Anul Eminescu a devenit realitate grație eforturilor consolidate a două Academii surori – Academia Română și Academia de Științe a Moldovei. La 25 noiembrie 2024, conducerea Academiei a lansat o inițiativă comună de a declara anul 2025 Anul Mihai Eminescu. Această inițiativă a rezonat puternic în mass-media de pe ambele maluri ale Prutului. Iar la mijlocul lunii decembrie ideea a fost preluată de factorii de decizie. Rezultatul este cunoscut: la 26 decembrie Parlamentul Republicii Moldova a decretat anul 2025 *Anul Mihai Eminescu*. Aducem mulțumiri tuturor colegilor, care au contribuit la promovarea frumoasei inițiative, membrilor a două Academii, a căror voce s-a făcut auzită, și exprimăm toată recunoștința ministrului Culturii Sergiu Prodan pentru implicarea sa personală.

În contextul incertitudinilor pe care le trăim, a provocărilor tot mai stringente, consolidarea oamenilor de știință, a mediului academic este o chemare a timpului. La 12 noiembrie 2024, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei, în parteneriat cu Academiiile de ramură

din România – Academia de Științe Medicale, Academia de Științe Juridice, Academia de Științe Tehnice și Academia de Științe Agricole și Silvice „Gheorghe Ionescu-Șișești” – au lansat Deceniul Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă (2024–2033) în întreg spațiul românesc. Amintim că la scară globală Deceniul a fost proclamat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite pe 25 august 2023. Pentru a face față provocărilor secolului XXI, este nevoie de o abordare multidisciplinară, de o conlucrare sinergică a oamenilor de știință din diverse domenii, a factorilor de decizie și a societății civile. Cred că Academiiile noastre, prin secțiile și filialele lor, pot oferi societății acele platforme de interacțiune ce ar facilita realizarea proiectelor interdisciplinare cu impact național.

La reuniunea anuală a membrilor europeni ai Consiliului Științific Internațional, găzduită pe 21–22 noiembrie 2024 de Academia Regală de Științe din Suedia, a fost reiterat rolul Academiei privind promovarea excelenței în cercetare și suportul acordat guvernelor și societății pentru depășirea situațiilor de criză și incertitudine. Doamna Alexandra Olajos-Szabo de la Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene a demonstrat că cererea publică pentru politici bazate pe dovezi este mare, în timp ce răspândirea de știri false și dezinformare prezintă o provocare îngrijorătoare. Elaborarea politicilor bazate pe dovezi este astăzi crucială în societățile complexe

*Alocuțiune susținută la Sesiunea „Ziua Culturii Naționale”
(15 ianuarie 2025, Aula Academiei Române)

**Președintele Academiei de Științe a Moldovei

cu multiple crize, utilizarea dovezilor consolidând încrederea în guverne. Atrag atenția la faptul, că, în cadrul reuniunii de la Stockholm, reprezentanta Centrului Comun de Cercetare a demonstrat corelația dintre frecvența luării deciziilor bazate pe dovezi și gradul de încredere publică în guvernele naționale, adică gradul de încredere în guverne crește în cazul luării deciziilor pe bază de dovezi științifice. În opinia mea, este o informație extrem de importantă ce trebuie luată în considerare și în spațiul nostru românesc.

Dar să revenim la Eminescu, steaua călăuzitoare a tuturor românilor. La ședința din 9 ianuarie curent, Prezidiul Academiei de Științe a Moldovei a propus sintagma „*Eminescu ne unește*” drept motto al activităților ce vor fi realizate sub egida „*Anului Mihai Eminescu*”. Am preconizat un ambițios program academic, ce include o serie de manifestări culturale și științifice împreună cu Academia Română, în conformitate cu Planul de acțiuni comune, dar și cu implicarea instituțiilor și experților din întreaga lume, care promovează cultura noastră în cadrul dialogului valoric universal.

Sub egida „*Anului Mihai Eminescu*” vom sărbători și Ziua Europei, punând în discuție viziunile marelui poet cu privire la identitate, tradiții și valori, subiecte ce sunt discutate și astăzi de către cercetători și oameni de cultură în contextul integrării europene și al globalizării. Suntem pentru Europa și suntem încrezători că viitorul întregului spațiu românesc este în Uniunea Europeană, dar păstrând cu sfințenie tradițiile strămoșești, credința, cultura și identitatea noastră românească. La asta ne îndeamnă geniul literaturii românești Mihai Eminescu, creația lui fiind actuală astăzi, nu mai puțin actuală decât în secolul XIX, astfel va rămâne și peste secole.

O atenție deosebită va fi acordată procesului educațional prin organizarea în cadrul Școlii de vară pentru elevi, ajunsă la cea de-a treia ediție, a sesiunilor, dedicate vieții și operei lui Eminescu. Vom iniția o întâlnire cu scriitorii din spațiul românesc pentru a-și împărtăși cunoștințele cu elevii.

În conformitate cu Planul comun de acțiuni al Academiei Române și Academiei de Științe a

Moldovei, ne vom da întâlnire pe 31 august la lecturi academice, organizând o ședință festivă dedicată Sărbătorii Naționale *Limba Română* și *Anul Eminescu*, genericul fiind propus „*Eminescu și Parlamentarismul*”. De asemenea, pe 31 august va avea loc și ceremonia de deschidere a celei de-a 14-a ediții a Congresului Mondial al Eminescologilor, ajuns la a 14-a ediție.

Avem astăzi o agenda plină, inedită, fiind preconizate mai multe activități în incinta Academiei noastre. Voi menționa, pe lângă comunicările distinșilor oameni de știință și de cultură, activități ce se regăsesc ca într-o oglindă în Expoziția foto-documentară „Identitate românească / Identitate europeană” de la Academia Română și o Expoziție similară „*Eminesciana-2025*” la Academia de Științe a Moldovei, recitalul muzical oferit de Corul Național de Cameră „*Madrigal – Marin Constantin*” la București și lansarea, la Chișinău, a „*Odei lui Eminescu*”, autor profesorul Constantin Rusnac, secretar general al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO, interpretată de Capela Corală „*Moldova*”, IP Compania „*Teleradio-Moldova*”, dirijor Gabriela Tocari. În Sala Azurie, la Chișinău, ședința festivă se va finaliza cu proiecția filmului documentar „*Cufărul lui Eminescu*” în regia lui Cristian Radu Nema. Filmul pune în prim plan povestea cufărului de călătorie al lui Mihai Eminescu, care a fost scos la o licitație și cumpărat de un mare admirator al poetului. Tânărul care a reușit să cumpere cufărul este interesat să descopere istoria cufărului și a manuscriselor pe care poetul le păstra în el. Reamintesc că premiera filmului documentar în România a avut loc în 2019, iar prezentarea lui la scară mondială – la Festivalul de Film de la Cannes.

Avem o mare responsabilitate și suntem conștienți de faptul că acțiunile preconizate pentru 2025 și anii ce urmează pot fi realizate doar atunci când vom fi uniți cu toții prin Eminescu, prin creația sa pluridisciplinară, prin atitudinea noastră față de ceea ce facem și investim în oameni. Vom reuși prin unitatea noastră, ne vom impune în lumea modernă prin cultura și valorile noastre autentice românești!